

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Provinciale Staten Utrecht

Programma Luchtruimherziening

15 februari 2021

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ministerie van Defensie

Koninklijke Luchtmacht

Inhoud

- › Aanleiding, opgave en doelen
- › Kaders Luchtvaartnota 2020-2050
- › Aanpak
- › Besluitvorming
- › Voorkeursalternatief
- › Samenwerking Planuitwerkingsfase

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Aanleiding, opgave en doelen

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ministerie van Defensie

Koninklijke Luchtmacht

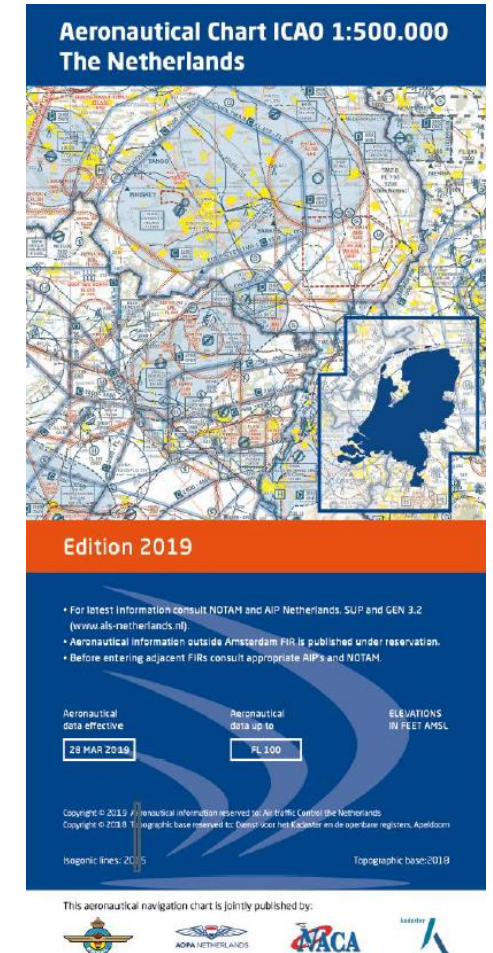
Aanleiding Luchtruimherziening

> **Politiek-bestuurlijk:**

- Motie in de Tweede Kamer (oktober 2017)
- Regeerakkoord 2017-2021
- Startbeslissing 2019

> **Geconstateerd wordt:**

- Nederlandse luchtruim wordt intensief gebruikt
- Grenzen van de capaciteit zijn bereikt
- Nederlandse luchtruim kan en moet duurzamer worden beheerd en gebruikt
- Komst nieuwe gebruikers (o.a. drones) → modernisering gewenst
- Europa (Single European Sky) schrijft implementatie nieuwe technologieën voor op weg naar 2035

Opgave en doelen Luchtruimherziening

Opgave

Realisatie van een *integrale, toekomstbestendige* inrichting en beheer van het luchtruim, gebaseerd op een zorgvuldige *afweging* van publieke *belangen*, in *samenwerking* met (internationale) partners en in *gerichte dialoog* met de omgeving.

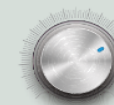
Luchtruimherziening in het kort

AFHANDELINGSWIJZE

RUIMTE

TIJD

Doelen

Veiligheid geldt als randvoorwaarde

- › Efficiënter gebruik en beheer van het luchtruim voor alle luchtruimgebruikers;
- › Verduurzaming: beperken van de impact van vliegroutes op de omgeving (geluidshinder, CO2 en (ultra) fijnstof);
- › Verruimen civiele en militaire capaciteit (militaire missie-effectiviteit) in het luchtruim.

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Kaders Luchtvaartnota 2020-2050

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

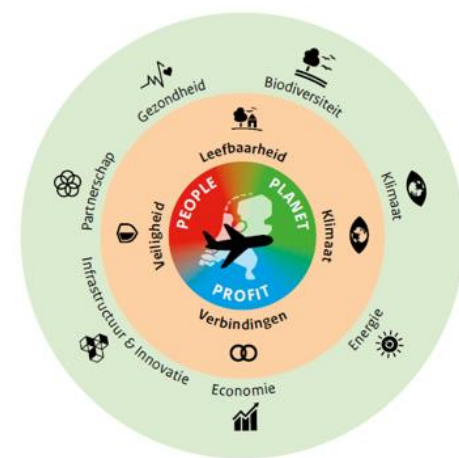
Ministerie van Defensie

Koninklijke Luchtmacht

Verantwoord vliegen naar 2050

- > Nieuwe koers; kwaliteit boven kwantiteit; alleen bij stillere en schonere luchtvaart is groei mogelijk; geen ongeclausuleerde ontwikkeling;
- > Sturing vanuit de rijksoverheid; via heldere randvoorwaarden vanuit publieke belangen; bouwen aan vertrouwen
- > Vier publieke belangen centraal:
 - Veiligheid: in de lucht en op de grond, integrale veiligheidsanalyses
 - Verbonden: beleidskader netwerkkwaliteit
 - Leefbaar: kwaliteit van de leefomgeving moet verbeteren; andere benadering geluid; afspraken over luchtkwaliteit; betere afstemming ruimtelijk van wonen, economie, energie en luchtvaart
 - Duurzaam: Akkoord Duurzame Luchtvaart; CO₂-uitstoot in 2030 gelijk aan 2005, CO₂-uitstoot in 2050 gehalveerd t.o.v. 2005, CO₂-uitstoot in 2070 nul/nihil
- > De vier publieke belangen beïnvloeden elkaar en de ruimte voor het aantal vluchten in Nederland.

Luchtvaartnota 2020-2050

- > Definitieve Luchtvaartnota is eind 2020 vastgesteld en gepubliceerd
- > Luchtvaartnota stelt kaders voor de herziening, zoals:
 - Toetsingskader (veiligheid, geluid, emissies, natuur, efficiëntie, capaciteit, ruimtebeslag op de grond)
 - Volgorde van preferentie bij afwikkeling verkeer (water, industrie, agrarisch, natuur, stilte, woonkernen)
 - Prioritering tussen verschillende luchtruimgebruikers (maatschappelijk <-> drones)
 - 6.000 voet als ontwerpuitgangspunt (t/m deze hoogte is geluid prioritair)
 - Vaste naderingsroutes naar luchthavens
 - Verbeterde daal- en klimprofielen (continu dalen en continu klimmen)

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Aanpak

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ministerie van Defensie

Koninklijke Luchtmacht

Fasegewijze aanpak, geïnspireerd op MIRT

Onderbouwing door een Plan-MER

- › Gekozen is om de Voorkeursbeslissing te onderbouwen met een Plan-MER (niet verplicht)
- › De Plan-MER is een milieueffectrapportage op hoofdlijnen, opgesteld door NLR en RHDHV
- › Beschrijft de – met name kwalitatieve - effecten van de varianten voor het Nederlandse luchtruim: milieueffecten maar ook effecten op capaciteit, efficiëntie en veiligheid
- › De Plan-MER procedure kent twee stappen:
 1. Notitie Reikwijdte en Detailniveau (2^e helft 2019): wat wordt onderzocht en hoe?
 2. Plan-MER (januari 2021): wat zijn de effecten van de verkende varianten en van het voorkeursalternatief?
- › De Plan-MER kent een vaste procedure waarin stakeholders bij de besluitvorming worden betrokken
- › De Plan-MER levert beslisinformatie voor de bewindspersonen
- › De onafhankelijke Commissie voor de m.e.r. toetst de kwaliteit van de Plan-MER

Betrekken omgeving

Bestuurlijk

- Bestuurlijk overleg gedeputeerden met Minister IenW en Staatssecretaris Defensie
- Technische briefings (ambtelijk en bestuurlijk)
- Op verzoek: informeren Provinciale Staten
- Landelijke Ontwerpdagen

Maatschappelijk

- Vergaderingen regionaal overlegorganen rondom civiele/militaire luchthavens (CRO's/COVM's)
- Provinciale kerngroepen
- Landelijke Ontwerpdagen

Gebruikers

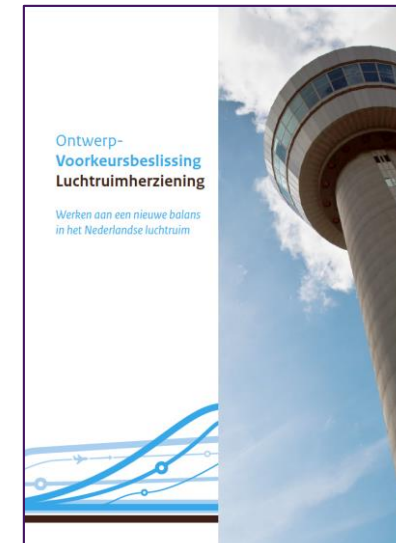
- Klankbordgroep civiele luchtvaart
- Overleg General Aviation, drones, Nederlandse vereniging van Luchthavens, IATA, BARIN
- Overleg civiel-militaire gebruikers
- Landelijke Ontwerpdagen

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Besluitvorming

Startbeslissing Samenwerken aan het luchtruim

- › April 2019
- › Vaststellen doelen en uitgangspunten herziening
- › Drie sporen:
 - Wegnemen belemmeringen ongehinderd doorklimmen verkeer Lelystad Airport
 - Nieuwe hoofdstructuur Nederlandse luchtruim
 - Implementatieplan toekomstig luchtruim
- › Afbakening van oplossingsruimte tot enkele operationele alternatieven
- › Afronding Onderzoeksfase, start Verkenningfase

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

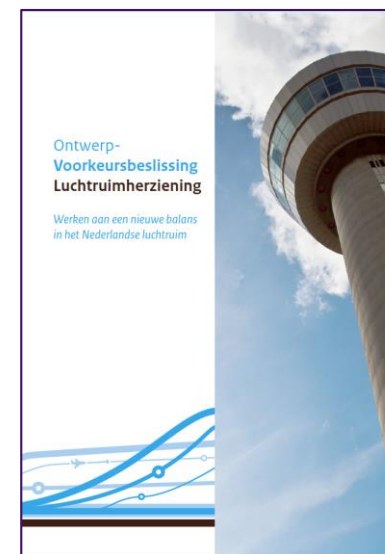
- › September 2019
- › 1^e stap in plan-MER
- › Afbakening plan-MER: wat en hoe?
- › 4 weken ter inzage gelegen: 180 zienswijzen ontvangen
- › Nota van Antwoord (december 2019)

Voorkeursbeslissing

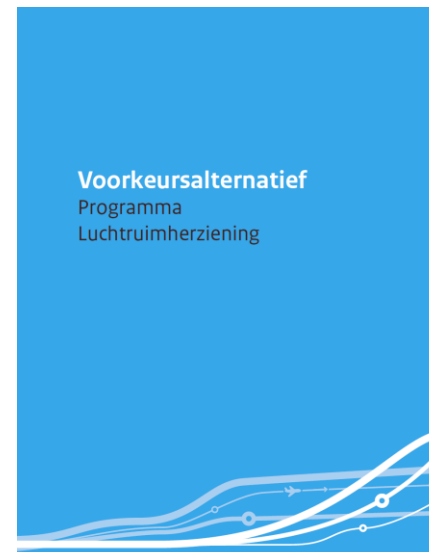
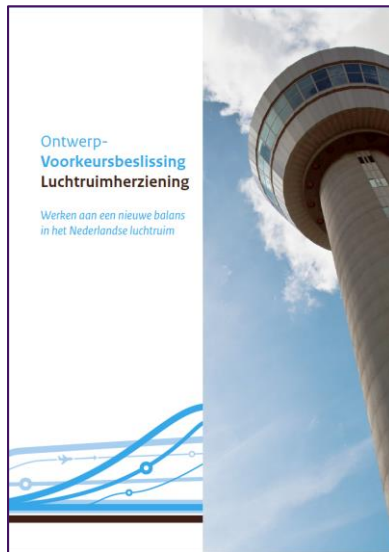
- › Beslissing op hoofdlijnen die richtinggevend is voor het vervolg
- › Bevat het Voorkeursalternatief, inclusief onderbouwing
 - Wie mag waar, wanneer vliegen (hoofdstructuur, nog geen routes)
 - Hoe gaan we het luchtruim gebruiken (operationeel concept)
- › Ontwerp-Voorkeursbeslissing: januari 2021 gepubliceerd
- › 6 weken ter inzage: 15 januari t/m 25 februari 2021, platformparticipatie.nl/luchtruimherziening
- › Reactienota en definitieve Voorkeursbeslissing: naar verwachting voor zomer 2021
- › Afronding Verkenningfase, start Planuitwerkingsfase waarin verdere detailuitwerking plaatsvindt

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Voorkeursalternatief

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ministerie van Defensie

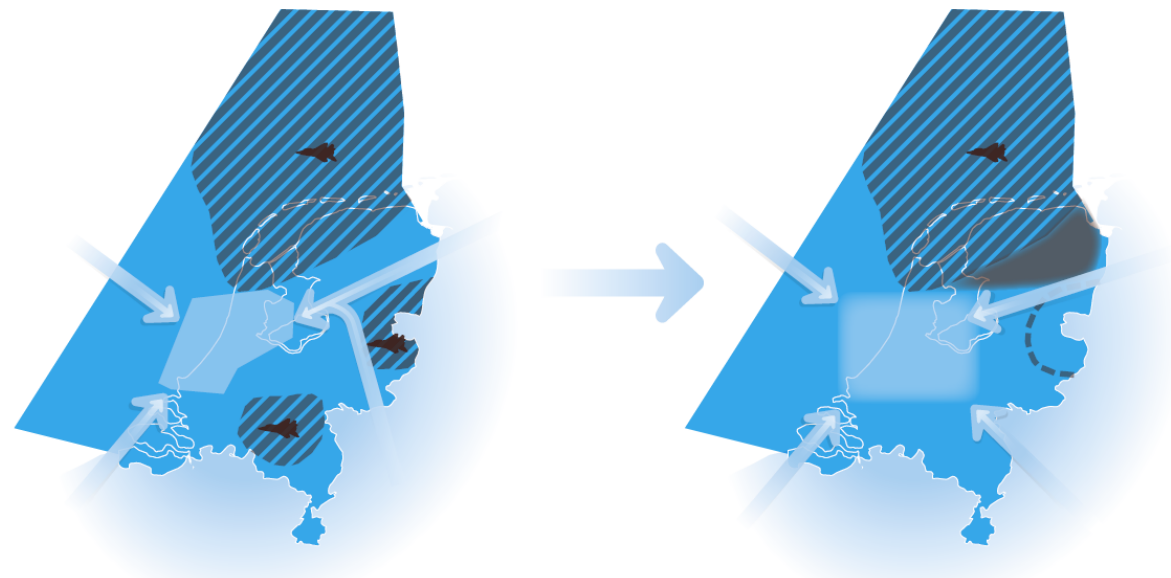

Koninklijke Luchtmacht

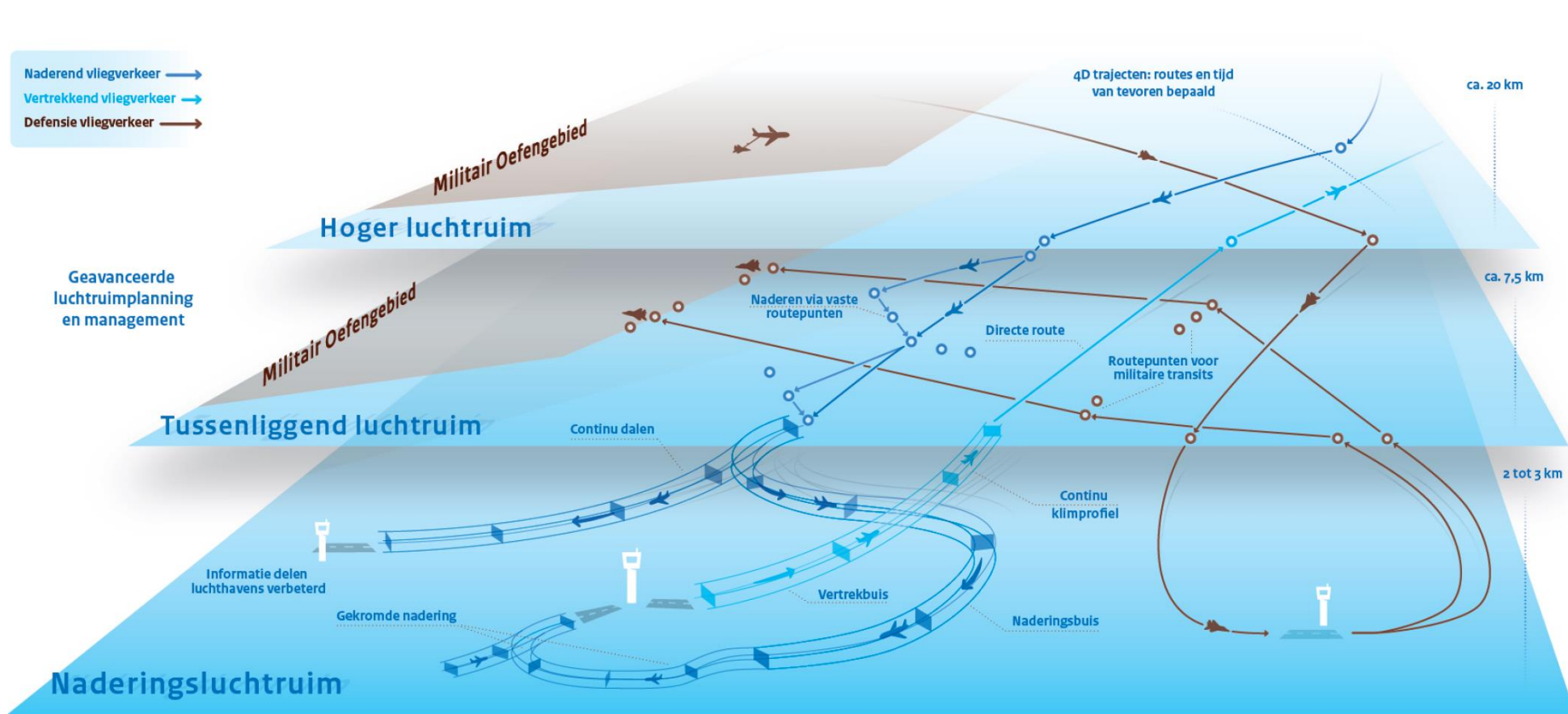
Voorkeursalternatief: hoofdstructuur

- > Herinrichting zuidoosten
- > 4 naderingspunten voor Schiphol
 - Maken gebruik van vaste naderingsroutes met continu dalen mogelijk
 - Korter vliegen vanuit Europa
- > Herinrichting TMA Schiphol/Rotterdam/Lelystad
 - Op basis van vaste routes en continue klimmen en dalen
- > Uitbreiding militair oefengebied in het noorden
- > Omvorming militair oefengebied in het oosten 55x55km

Voorkeursalternatief: gebruik

Effecten Voorkeursalternatief – plan-MER

Thema	Criterium	Effectscore
Veiligheid	Ongevalsrisico	o
	Externe veiligheid	o
Geluid	Geluidsbelasting	++
	Voorspelbaarheid	+
	ontwerpruimte bij het maken van routes	++
Emissies	Klimaat (CO ₂)	++
	Luchtkwaliteit	o
Natuur	Stikstofdepositie	++
	Verstoringseffecten	++
Ruimtebeslag	Beperkingen van gebruik van grond	o
Efficiëntie	Vluchtefficiëntie	++
	Efficiëntie militaire transit	+
Capaciteit	Uurcapaciteit voor civiel verkeer	+
	Robuustheid en punctualiteit civiel verkeer	+
	Beschikbaarheid van luchtruim voor militair verkeer, GA en drones	+

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Planuitwerkingsfase

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ministerie van Defensie

Koninklijke Luchtmacht

Wat?

- Verdere detailuitwerking Voorkeursalternatief
- Van drie sporen naar projectportfolio met de volgende deelprojecten:
 - Wegnemen van de beperkingen op het ongehinderd doorklimmen op de aansluitroutes Lelystad Airport (2021)
 - Nationale 1e stap: verruiming militaire mogelijkheden in het noorden en verbeterde ontsluiting zuidoosten (2023)
 - Ontwikkeling van een uitgewerkt ontwerp voor de hoofdstructuur
 - Uitvoeren van haalbaarheidsstudie naar mogelijkheden voor grensoverschrijdend oefengebied
 - Ontwikkelen van nieuw afhandelingsconcept inclusief vaste routes in de Schiphol TMA
 - Ontwikkelen transitieplan om bouwstenen in het Voorkeursalternatief te realiseren
- Planuitwerking mondt uit in een Programmabeslissing (2022/2023) met inzicht in lokale effecten

Samenwerking bestuurlijk

- > Continueren betrokkenheid provincies:
 - Frequente ambtelijke contacten tussen programma en provincies
 - Technische briefings (ambtelijk en bestuurlijk)
 - Aanwezigheid en inbreng tijdens landelijke stakeholderdagen
 - Aanwezigheid en inbrengen tijdens werkateliers vanuit de deelprojecten
 - Provinciale kerngroepen (luchtvaartbreed)
 - Periodieke Bestuurlijke Overleggen Luchtvaart met bewindspersonen

- > Afspraken maken over rol, verantwoordelijkheden en mate van betrokkenheid provincies, op basis van:
 - Handreiking "Samen werken aan het luchtruim", augustus 2019
 - Luchtvaartnota 2020-2050
 - Adviezen Cohen en Van Geel

- > In definitieve Voorkeursbeslissing worden de gemaakte afspraken opgenomen

Vragen?

Voor meer informatie zie: www.luchtvaartindetekomst.nl